

5775

Torah from Around the World

Tien wonderen werden verricht voor onze voorouders in het Land van Verdrukking. En tien wonderen aan de Zee. Waarom? Omdat mensen geen slaven horen te zijn, maar vrij. Tien plagen kwamen over de mensen van het land van Verdrukking. En tien plagen aan de Zee. Waarom? Omdat ze zelfs de kinderen als slaven onderdrukten.

[Pirke Awot V:5. Uit: Spreuken over de Fundamenten, uitgave Amphora Books]

Sjabbat 7 maart 2015 / 16 adar 5775, Ki Tisa, Sjemot/Exodus 30:1 - 34:35

Tanach blz. 172 - 182

Haftara: Joël 3:1 - 5, 4:18 - 21

Tanach blz. 1163, 1165

Commentaar: rabbijn A. Englander, voorzitter van Arzenu en rabbijn van de Joodse Gemeente Solel, in Missisauga, Ontario, Canada.

Vertaling: Jaap Frank

[Het Engelse origineel](#)

Kalveren en cherubijnen

Een bezoek aan het British Museum in Londen gaf mij een nieuwe kijk op de sidra van deze week. Daar, bij het gedeelte over Assyrië zag ik de enorme bronzen Nimrod-poorten.

Onderdeel van deze poorten zijn twee woeste wezens met menselijke gezichten, met de wieken van een adelaar en de lijven van leeuwen. Ik herinnerde me dat deze ‘meervoudige wezens’ in oude culturen de gebruikelijke manier waren om de goden die over de keizerlijke heersers waakten, af te beelden. De tronen van de oude godheden van Egypte en Babylon waren net zo met deze beesten versierd als deze poorten.

Op dat moment herinnerde ik mij weer het altaar dat in het boek *Sjemot* (Exodus) is beschreven. In het binnenste heiligdom zweefden twee cherubijnen boven de Heilige Ark, met hun vleugels zo uitgespreid dat ze de zitting van een troon vormden. Anders dan bij andere oude culturen was deze troon niet bezet. De God van Jisraël liet zich immers niet tot een ruimte of een gestalte inperken.

Tijdens een eerder bezoek aan de National Gallery zag ik een heleboel schilderijen uit de Renaissance, die cherubijnen afbeelden als gevleugelde, mollige baby's, die om heilige mensen fladderen. Ik kon me geen voorstelling maken van de troon van Adonai, ondersteund door zulke peuters. Het lijkt me veel zinniger, dacht ik, om je deze bijbelse cherubijnen die 'de troon van eeuwige genade' vormen, voor te stellen met de gespreide vleugels van een adelaar en het lichaam van een stier - dat krachtige, vruchtbare dier uit het oude Nabije Oosten.

Dit brengt ons tenslotte bij onze sidra. Waarom koos Aharon een kalf toen de Jisraëlieten hem vroegen om een god van gesmolten metaal voor ze te maken? Volgens mij was dat omdat Aharon – dat wil zeggen, de schrijvers van Tanach – deze cherubijnen in de Tempel van Jeroesjalajiem had gezien (Rabbin Engländer gaat er van uit dat de schrijvers van het verhaal over het gouden kalf leefden in de tijd dat de Tempel met het Allerheiligste bestond, red.) De schrijvers van het verhaal namen simpelweg deze afbeelding en gebruikten hem in de voorstelling die zij zelf van God hadden. Zoals het verhaal benadrukt, was dit wat de Jisraëlieten riepen bij hun dans rond het kalf: „Dit is jullie God, oh Jisraël, die jullie uit het land Egypte heeft gevoerd.” (Sjemot 3:4).

De afgoderij die door het volk werd bedreven, was niet zozeer een bewuste zonde maar eerder een foute voorstelling: ze verwarden de *zetel van God* met *de werkelijkheid van God*. Ze dachten dat het tweetal woeste cherubijnen die de heilige troon bewaakten misschien wel God zelf was, zich manifesterend in deze 'vleselijke' gedaante. Dit is dus de les die de sidra ons leert: net zoals het een fout is om van God een concrete afbeelding van goud en juwelen te maken, is het een gevaarlijke vergissing om God te willen vangen binnen een boekomslog of een wetscodex.

Vandaag de dag zijn er veel religieuze mensen – onder wie joden – die geloven dat ze dat nu juist wél kunnen. Hun interpretatie van de Bijbel is dat God alle antwoorden heeft gegeven op al hun levensvragen en dat deze antwoorden eeuwigheidswaarde hebben. Voor deze mensen

moet de positie van de vrouw gelijk blijven aan die in de Oudheid, en blijft de definitie van het huwelijk en het gezin voor altijd dezelfde. En aangezien deze ‘waarheid’ aan hen is geopenbaard, zit, in hun ogen, iedereen met een afwijkende visie automatisch fout.

In vergelijking daarmee is ‘waarheid’ voor ons, Progressieve joden, een veel relatiever begrip. Naarmate onze inzichten zich met de tijd ontwikkelen, ontwikkelt zich ons begrip van God en diens goddelijke wil. Bovendien zijn we bereid om te erkennen dat mensen met andere godsdienstige inzichten – joden en niet-joden – een vergelijkbaar ontwikkelingsproces doormaken. Diegenen die dit inzicht delen, moeten meer dubbelzinnigheid verdragen in hun waarden en religieuze praktijken. Dat verschaft ons en hen eveneens de motivatie om te blijven zoeken en vragen te blijven stellen, wat tot nieuwe inzichten zal leiden. Zoals de joodse (en net als ik Canadese) Leonard Cohen het heeft verwoord:

There is a crack, a crack, in everything; That's how the light gets in.

In alles, in alles zit een kier; Zo komt het licht hier.